

Жан-Ноел Грандом

Генерал Морис Сарай (1856-1929), пехотинец, завършил военното училище в Сен-Сир и Генералшабната академия, служи като ординарец към министъра на Войната, - първо в кабинета на правителството на „Националната защита“, а после в Блока на левите, - генерал Андре (1900-1904), който като него е с дълбоки позитивистки и антирелигиозни убеждения. Като човек на левицата, Сарай си създава неприятели сред близкото си военно обкръжение, в по-голямата част консерватори и католици, чийто растеж в йерархията е спъван с негова помощ посредством система от масонски контролни фишове. Командир на Трета армия през август 1914 г., той блокира германското нашествие към Вердюн, но през следващите месеци е под прицела на остра критика от страна на командването. На 5 август 1915 г. той се отдалечава от Западния фронт и е назначен начело на съглашенските войски. Въпреки че не успява да спаси Сърбия от едновременното нападение на австро-германските и българските войски, той разполага армията си в Солун и създава нов фронт на Балканите. На 11 август 1916 г. получава званието главнокомандващ на съюзните армии на Източния фронт с френски, британски, италиански, руски, сръбски и албански контингент. И тук изключително много критикуван за „бездействието“ му, той не успява да улесни влизането на Румъния във войната в края на август 1916 г., тъй като офанзивата, която предприема, е изпреварена от тази на българските войски. След няколко скромни успеха през лятото на 1917 г., докато гръцката армия взема страната на Антантата след оттеглянето от трона на краля – германофил Константинос I, на 14 декември той е заместен от генерал Гийома, по решение на новия председател на Съвета на министрите и министър на Войната, Жорж Клемансо (именно този, който няколко месеца по-рано нарича своите хора „градинарите на Солун“ – израз, който ще остане в колективната памет като символ на бездействие). С идването на власт на Левия картел през 1924 г., Сарай има последната възможност да упражнява висока длъжност като главен комисар на Републиката в Сирия и в Ливан. Класически пример за омразния „генерал - политик“ за едни, Сарай е за други най-добрият пример за това, което може да създаде една превърнала се в „демократична“ и „модерна“ армия, за каквато мечтае Третата Република.

JN Grandhomme.

Le général Maurice Sarrail (1856-1929), fantassin sorti de Saint-Cyr et passé par l'école de Guerre, sert comme officier d'ordonnance du ministre de la Guerre du cabinet de Défense républicaine, puis du Bloc des gauches, le général André (1900-1904), comme lui esprit positiviste et foncièrement antireligieux. Homme de la gauche, il se crée de solides inimitiés chez ses camarades, pour la plupart conservateurs et catholiques, dont l'avancement est freiné avec sa complicité par un système de fiches maçonniques. Commandant de la 3e armée en août 1914, il empêche les Allemands d'entrer dans Verdun, mais son commandement fait l'objet de vives critiques au cours des mois qui suivent. Aussi, le 5 août 1915, est-il éloigné du front occidental et nommé à la tête de l'armée d'Orient. Même s'il ne réussit pas à sauver la Serbie de l'invasion simultanée des Austro-Allemands et des Bulgares, il installe son armée à Salonique et crée un nouveau front dans les Balkans. Le 11 août 1916 il reçoit le titre de commandant en chef des armées alliées en Orient avec des contingents français, britanniques, italiens, russes, serbes et albanais. Très critiqué là encore pour son "inaction", il ne réussit pas à faciliter l'entrée en

guerre de la Roumanie à la fin d'août 1916 car l'offensive qu'il a projetée est devancée par celle des Bulgares. Après quelques maigres succès à l'été de 1917, tandis que l'armée hellénique s'est rangée du côté de l'Entente après la déposition du roi germanophile Constantin, il est finalement remplacé, le 14 décembre, par le général Guillaumat sur décision du nouveau président du Conseil, ministre de la Guerre, Georges Clemenceau (celui-là même qui, quelques mois plus tôt, avait appelé ses hommes les "jardiniers de Salonique", une expression qui devait rester dans la mémoire collective comme symbole d'inactivité). L'arrivée au pouvoir du Cartel des gauches, en 1924, lui donne une dernière occasion d'exercer une haute fonction, celle de haut-commissaire de la République en Syrie et au Liban. Archétype détesté du « général politicien » pour les uns, Sarrail constitue pour les autres le plus bel exemple de ce que peut produire une armée devenue « démocratique » et « moderne » - celle dont rêvait la IIIe République.